

УДК 159.9.072:378.147

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4\(46\)-3057-3071](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-4(46)-3057-3071)

Вінтюк Юрій Володимирович кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри Практичної психології та педагогіки, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0001-6263-4744>

РОЗРОБКА КОМПЛЕКСУ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»

Анотація. У статті здійснено теоретичне обґрунтування та представлено розробку структурованого комплексу практичних занять із навчальної дисципліни «Основи психологічного консультування». Актуальність дослідження зумовлена зростанням запиту на кваліфіковану психологічну допомогу в умовах сучасних криз і необхідністю подолання розриву між теоретичною підготовкою студентів-психологів і вимогами реальної консультативної практики.

Проведено належний аналіз наукових джерел і методичних підходів до викладання психологічних дисциплін; деталізовано специфіку різних форм навчальної діяльності: лекцій, семінарів, практичних і лабораторних занять, визначено їхні особливості, дидактичні цілі та роль у формуванні професійного мислення майбутніх фахівців. Особливу увагу приділено методам активного навчання, зокрема кейс-методам і застосуванню навчальних відеоматеріалів.

Наукова новизна роботи полягає у розробці цілісного трикомпонентного комплексу практичних занять, що базується на використанні навчальних відеоматеріалів. Перший блок спрямований на розвиток діагностичної спостережливості через аналіз кризових станів персонажів художніх фільмів. Другий блок присвячений порівняльному аналізу технік провідних світових шкіл (клієнт-центрованої, гештальт-терапії та раціонально-емоційної поведінкової терапії). Третій блок фокусується на вивченні динаміки терапевтичного альянсу та подоланні клієнтського опору.

Результати апробації комплексу засвідчили його належну ефективність у формуванні професійної ідентичності студентів, розвитку емпатійної сензитивності та навичок побудови консультативних гіпотез. Запропонована методика дозволяє майбутнім психологам безпечно відпрацьовувати складні клінічні сценарії, готуючи їх до успішної практичної діяльності в динамічному професійному середовищі.

Ключові слова: психологічне консультування, професійна підготовка психологів, практичні заняття, вища освіта, методика викладання, професійна компетентність, терапевтичний альянс, кейс-метод, психологічна допомога.

Yuri Volodymyrovych Vintyuk Candidate of Psychological Sciences (Ph. D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Practical Psychology and Pedagogy, Lviv State University of Life Safety, <https://orcid.org/0000-0001-6263-4744>

DEVELOPMENT OF A COMPLEX OF PRACTICAL CLASSES FROM THE TRAINING COURSE "FUNDAMENTALS OF PSYCHOLOGICAL COUNSELING"

Abstract. The article provides theoretical justification and presents the development of a structured set of practical classes in the academic discipline "Fundamentals of Psychological Counseling". The relevance of the study is due to the growing demand for qualified psychological assistance in the conditions of modern crises and the need to bridge the gap between the theoretical training of psychology students and the requirements of real consulting practice.

A proper analysis of scientific sources and methodological approaches to teaching psychological disciplines has been carried out; the specifics of various forms of educational activity have been detailed: lectures, seminars, practical and laboratory classes, their features, didactic goals and role in the formation of professional thinking of future specialists have been determined. Particular attention is paid to active learning methods, in particular case methods and the use of educational video materials.

The scientific novelty of the work lies in the development of a holistic three-component set of practical classes based on the use of educational video materials. The first block is aimed at developing diagnostic observation through the analysis of crisis states of characters in feature films. The second block is devoted to a comparative analysis of the techniques of leading world schools (client-centered, Gestalt therapy and rational-emotive behavioral therapy). The third block focuses on studying the dynamics of the therapeutic alliance and overcoming client resistance.

The results of the testing of the complex have shown its proper effectiveness in forming students' professional identity, developing empathic sensitivity and skills in building consultative hypotheses. The proposed methodology allows future psychologists to safely practice complex clinical scenarios, preparing them for successful practical activity in a dynamic professional environment.

Keywords: *psychological counseling, professional training of psychologists, practical classes, higher education, teaching methodology, professional competence, therapeutic alliance, case method, psychological assistance.*

Постановка проблеми. Динамічні зміни в сучасному суспільстві, зростання рівня стресогенності середовища та збільшення кількості запитів на професійну психологічну допомогу висувають нові вимоги до підготовки майбутніх психологів. Важливе місце у фаховому становленні практичного психолога посідає опанування курсу «Основи психологічного консультування», який є сполучною ланкою між теоретичними знаннями та практичною діяльністю.

Проте традиційні форми навчання часто виявляються недостатніми для формування стійких практичних навичок, що зумовлює необхідність розробки та впровадження цілісного комплексу практичних занять, із використанням сучасних методів викладання навчальних дисциплін.

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах глобальних криз і воєнних конфліктів психологічне консультування трансформується з вузькоспеціалізованої послуги на життєво необхідний засіб підтримки населення.

Це вимагає від майбутніх психологів готовності до роботи в складних умовах відразу після завершення навчання.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці структурованого комплексу практичних занять із навчальної дисципліни «Основи психологічного консультування», спрямованого на розвиток базових навичок ведення консультативної бесіди у студентів-психологів.

Завдання дослідження:

- здійснити огляд наукових публікацій за обраною темою; з'ясувати особливості здійснення психологічного консультування в різних ситуаціях;
- розглянути специфіку різних форм навчальних занять із психологічних дисциплін;
- навести відомості про особливості розробленого комплексу практичних занять для забезпечення курсу «Основи психологічного консультування»;
- зробити висновки з проведеної роботи і намітити перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Дана робота є продовженням низки попередніх досліджень, із формування професійної компетентності майбутніх фахових психологів, які були опубліковані раніше, у сфері психологічного консультування зокрема (див., напр.: [4; 5]) та ін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями методики викладання психологічних дисциплін і формування професійної ідентичності консультанта займалися чимало вітчизняних і зарубіжних науковців.

Щодо теоретичних основ здійснення психологічного консультування клієнтів, зокрема, що перебувають у кризових умовах, слід передусім назвати наступні публікації: Н. Афанасьєвої [2], С. Васьківської [3], Н. Євдокимової зі співавторами [7], М. Корольчук і В. Крайнюк [10], Г. Хомича і Р. Ткача [19], М. Цимбалюка [22], а також груп авторів [9], [13] та деякі інші. Вони переважно зосереджені на розробці моделей психологічної допомоги, розглянуті питання вивчення динаміки травматичного стресу, механізмів формування копінг-стратегій для подолання кризових станів, а також питання адаптації когнітивно-поведінкових та екзистенційних підходів для відновлення почуття безпеки і контролю у клієнта тощо.

Стосовно висвітлення практичних підходів, способів і методів здійснення психологічного консультування, у різних випадках, варто згадати праці: А. Айві [1], Н. Афанасьєвої [2], Ф. Джойса і Ш. Сілза [6], Б. Ерфорда [8], Л. Мухіної [11], О. Осадька [12], Ю. Рябка [16], Н. Сабліної [17], О. Тараніної [18], С. Хорунжого і Н. Лозінської [20], О. Цільмака [21], а також груп авторів [14], [15]. У цих та інших публікаціях розглядаються практичні аспекти консультування, зокрема, в кризових умовах; значною мірою вони зосереджені на реалізації конкретних протоколів втручання й алгоритмах роботи з різними психічними травмами. Нерідко увага приділяється методам швидкої психологічної стабілізації, побудові терапевтичного процесу в умовах дефіциту часу та специфіці дистанційної допомоги тощо.

Виявлена в результаті проведеного огляду публікацій інформація на дану тему використана при організації та проведенні власного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Проведене дослідження полягало у застосуванні наявних знань і досвіду викладання психологічних дисциплін до розробки комплексу практичних занять для забезпечення навчального курсу «Основи психологічного консультування»; для студентів, які навчаються за спеціальністю «Психологія» у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності. Згідно з діючими вимогами, даний комплекс практичних занять повинен поєднати наявні теоретичні відомості з даного курсу з відповідним рівнем практичних навичок, необхідним для забезпечення процесу консультування майбутніх психологів у їхній професійній діяльності.

Відповідно до логіки послідовності проведення дослідження, далі розглянуті особливості різних видів навчальних занять, що можуть використовуватися для забезпечення даного навчального курсу, і які будуть

використані в якості вихідних передумов. У результаті здійснення такого аналізу передбачено здійснити виявлення особливостей, характерних саме для практичних занять із психології консультування, що необхідно для вирішення завдань даного дослідження.

Лекційні заняття з курсу «Основи психологічного консультування» є фундаментом професійної підготовки майбутніх консультантів. На відміну від суто теоретичних дисциплін, лекції з консультування мають яскраво виражену практико-орієнтовану спрямованість. Головна мета лекцій – не лише передача систематизованих знань, а й формування професійного мислення. Передусім, для створення теоретичної бази необхідно забезпечити ознайомлення з різними підходами, школами та етичними стандартами. В плані методологічної орієнтації важливо забезпечити допомогу студентам у виборі власного теоретичного спрямування. Стосовно задіяння мотивації важливо забезпечити формування інтересу до подальшого самостійного вивчення технік і процесу терапії.

Зміст лекцій повинен забезпечити логічний перехід від розгляду питання «що таке консультування» до «як воно працює». При цьому типовий тематичний план включає: з'ясування відмінності між консультуванням, психотерапією та психокорекцією. Відомості про особистість консультанта: необхідні професійно важливі якості, проблему «вигорання» та психогігієну праці. Далі необхідно розглянути процесуальні аспекти, а саме: етапи консультативної бесіди (від встановлення рапорту до завершення). Слід також детально розглянути інформацію про теорії та методи: огляд ключових технік та ін.

Щодо особливостей проведення, лекція з основ консультування повинна бути інтерактивною й ілюстративною. Важливо забезпечити проблемний виклад матеріалу, для цього потрібно ставити перед студентами складну клінічну дилему або етичний парадокс, спонукаючи до пошуку рішень під час лекції. Варто забезпечити використання кейс-методів: ілюстрацію теоретичних положень прикладами з реальної практики або класичними випадками з історії психології.

Семінарські заняття з курсу «Основи психологічного консультування» є критично важливим етапом, оскільки саме тут відбувається трансформація теоретичних знань у професійні переконання та первинні вміння. Це простір для дискусій, аналізу та формування професійної ідентичності психолога.

Стосовно призначення семінарських занять, слід відзначити: якщо лекція дає знання про щось, то семінар відповідає на питання «чому саме так». При цьому відбувається поглиблення одержаних під час лекцій знань: детальний розбір складних теоретичних концепцій (наприклад, порівняння

підходів А. Елліса та Д. Бек). Не менш важливим компонентом є формування професійної позиції: обговорення етичних дилем та особистісних обмежень консультанта; крім цього, необхідною є контрольна-діагностична функція, що включає перевірку рівня засвоєння матеріалу та готовності студента до практичної роботи.

Щодо особливостей і методики проведення таких занять, семінари з консультування мають бути живим діалогом. Для цього використовуються різні методи; перш за все, групова дискусія, обговорення суперечливих питань. Це також аналіз випадків: студенти аналізують описи реальних клієнтських ситуацій, пропонуючи стратегії допомоги. Не слід забувати і про роботу з першоджерелами, обговорення класичних праць; нарешті, це також презентації та доповіді слухачів курсу з подальшим обговоренням.

Семінар часто передуює практичному заняттю, готуючи інтелектуальний ґрунт для відпрацювання навичок. Отже, семінар з «Основ психологічного консультування» – це своєрідна професійна лабораторія, де студенти вчаться мислити як фахівці, аналізуючи складності проникнення в глибини людської психіки та впливу на неї.

Практичні заняття є ядром курсу «Основи психологічного консультування», оскільки саме тут відбувається перехід від теоретичного розуміння до безпосереднього формування професійних умінь. Якщо лекція – це «карта», а семінар – «маршрут», то практичне заняття – це сама «подорож».

Головна мета – формування базових професійних компетенцій консультанта через безпосередній досвід. Відбувається відпрацювання технік, відбувається перетворення знань про методи на автоматичні навички; розвиток професійної сензитивності: освоєння вміння «чути» не лише слова, а й емоційні підтексти, невербальні сигнали. Не менш суттєвим є вироблення власного стилю: через пошук комфортної дистанції, темпу та способів реагування; як і зняття тривоги, подолання страху «першого клієнта» у безпечному середовищі.

Практичні заняття зазвичай мають структуру тренінгу або практикуму; зміст фокусується на «мікронавичках», зокрема, наступних. Передбачено формування навичок присутності: фізичне налаштування, візуальний контакт, вираз обличчя, доречність пауз; відпрацювання вербальних технік, як активне слухання, техніка уточнювальних запитань і т. п.

Крім цього, це також емпатичне реагування: вербалізація почуттів клієнта, валідація його досвіду; робота зі структурою сесії: як почати зустріч, як підбити підсумки та як етично завершити консультацію; транзакційний аналіз взаємодії, розпізнавання его-станів тощо.

Окремо слід вказати на доцільність використання навчальних відеоматеріалів під час практичних занять, що дозволяє подолати розрив між теоретичними знаннями та реальною практикою. Перегляд реальних сесій або фрагментів роботи експертів забезпечує студентів наочними зразками професійної поведінки, даючи змогу аналізувати вербальні та невербальні реакції консультанта, техніки активного слухання та способи встановлення контакту тощо. Окрім ілюстративної функції, відеоматеріали стають базою для кейс-методів і дискусій, де майбутні фахівці можуть безпечно ідентифікувати помилки, прогнозувати розвиток терапевтичного альянсу та відпрацьовувати навички рефлексії без ризику зашкодити реальному клієнту. Це значно підвищує рівень емоційної залученості студентів і сприяє формуванню їхньої професійної ідентичності через візуалізацію складних динамічних процесів консультування.

Слід також відзначити, що на практичних заняттях студент має право на помилку, причому саме через аналіз невдалих реплік чи «провалених» пауз формується справжній професіоналізм.

Лабораторних занять із даного курсу наразі немає, проте варто розглянути їх особливості, щоб уникнути їх помилкового включення у курс практичних занять. Насамперед слід відзначити, що лабораторні заняття в даному випадку мають найбільш специфічний характер, оскільки вони поєднують у собі елементи наукового дослідження, технічного опанування діагностичного інструментарію та глибокої аналітичної роботи. Якщо практичне заняття – це тренінг навичок, то лабораторне – це дослідження процесу консультування як об'єкта. Відтак варто надати характеристику лабораторної складової курсу.

Головна мета – навчити студентів об'єктивно аналізувати, реєструвати та інтерпретувати складові консультативного процесу. В ході занять здійснюється опанування інструментарію: робота з аудіо- та відеозаписувальною апаратурою, програмним забезпеченням для обробки даних тощо. Відбувається також діагностична підготовка: навчання підбору психодіагностичних методик, які доречні для верифікації запиту клієнта; як і їх експериментальна перевірка, апробація конкретних технік для перевірки їхньої ефективності.

Зміст лабораторних робіт зосереджений на детальній фіксації та мікроаналізі взаємодії. Передусім це вербальна та невербальна діагностика: лабораторна робота з протоколювання невербальних реакцій «клієнта» паралельно з його мовленням. Затим це методи реєстрації процесу, що передбачає складання детальних протоколів консультативних сесій, кодування реплік за певними категоріями тощо. Крім цього, здійснюється вимірювання ефективності: використання шкал оцінки робочого альянсу

або опитувальників задоволеності сесією відразу після опрацювання ситуації.

Щодо особливостей проведення, лабораторне заняття вимагає чіткого алгоритму та фіксації результатів у лабораторному журналі. Для цього передбачено роботу в спеціалізованих кабінетах, як от: використання навчальних лабораторій, обладнаних відеокамерами для спостереження за роботою колег без втручання в процес. Використовується метод «мікроконсультування»: проведення дуже коротких сесій (3–5 хвилин) з подальшим покадровим розбором відеозапису (аналіз мікровиразів обличчя, інтонаційних зсувів тощо). Практикується статистична обробка: аналіз отриманих даних (наприклад, кореляція між кількістю відкритих запитань консультанта та тривалістю монологу клієнта); як і супервізійний аналіз: підготовка розширеного звіту-самоаналізу на основі об'єктивних даних (запису), а не лише суб'єктивних відчуттів.

До специфічних рис лабораторних занять у даному випадку слід віднести їх наступні особливості. Зокрема, об'єктивність: на відміну від практичного заняття, де панують емоції та емпатія, тут панує аналітичний підхід. Студент виступає в ролі дослідника професійної діяльності. Крім цього, технологічність: активне використання ІТ-технологій (наприклад, створення цифрових профілів психологічних параметрів клієнта). А також, що також важливо, висока концентрація на деталях, оскільки лабораторна робота дозволяє «зупинити мить» – проаналізувати одну репліку протягом години, щоб зрозуміти її вплив на динаміку бесіди тощо.

Розробка комплексу практичних занять для забезпечення навчального курсу «Основи психологічного консультування» полягає у демонстрації можливостей дослідження як проблем потенційних клієнтів, так і процесу консультування фахового психолога.

Тому доцільно передбачити використання різних видів занять, (певного цільового призначення), що поділені на три методологічно-тематичні блоки.

У першому блоці практичних занять передбачено запропонувати студентам перегляд навчальних відео, в яких показано реальні життєві ситуації, що потребують втручання професійного психолога. Їх опрацювання під час занять сприяє розвитку професійної спостережливості через аналіз невербальної поведінки та емоційних реакцій клієнта, а також надає безпечне середовище для «стоп-аналізу» складних клінічних випадків без ризику для реальних учасників. Такий підхід стимулює формування професійної ідентичності психолога, дозволяючи наочно ознайомитися з особливостями різних випадків, і напрацювати навички ідентифікації проблемних зон і вибору стратегій втручання.

Використання другого блоку, зосередженого на перегляді консультативних сесій представників різних психотерапевтичних шкіл, обґрунтовується необхідністю формування у студентів методичної гнучкості та розуміння багатомірності консультативного процесу. Такий порівняльний аналіз дозволяє наочно продемонструвати, як один і той самий клієнтський запит трансформується залежно від теоретичного підходу. Це сприяє розвитку критичного мислення майбутніх фахівців, допомагаючи їм обирати необхідний інструментарій, що найкраще відповідає специфіці проблеми клієнта, та закладає основи для формування власного стилю роботи.

Третій блок, присвячений аналізу цілісного консультативного процесу в різноманітних випадках, обґрунтовується необхідністю формування у студентів навичок професійного підходу й адаптивності відповідного інструментарію. Перегляд відеоматеріалів про роботу із різними клієнтськими запитом дозволяє студентам простежити логіку побудови процесу консультування залежно від специфіки запиту й індивідуальних особливостей клієнта. Такий підхід забезпечує цілісне бачення терапевтичного процесу в динаміці, навчає гнучко змінювати стратегії роботи та допомагає майбутнім консультантам відпрацювати алгоритми реагування на нестандартні чи складні випадки, що є критично важливим для успішної практичної діяльності в реальних умовах.

Враховуючи результати проведеного огляду літературних джерел, виявлених особливостей різних видів навчальних занять, а також вимог навчального процесу до підготовки здобувачів вищої освіти, було створено наступний комплекс практичних занять для студентів-психологів із навчального курсу «Основи психологічного консультування», який відповідає всім вказаним вимогам. Далі наведено призначення та зміст кожної з його складових.

Перший блок. Передбачає перегляд навчальних відеоматеріалів про психологічні проблеми клієнтів, дозволяє здійснити збір інформації про клієнта. Результатом виконання поставлених завдань є побудова консультативних гіпотез і пошук можливостей для вирішення проблеми.

Заняття 1. Запропоновано переглянути фрагмент фільму «Син». Студенти здійснюють психологічний аналіз фільму, фокусуючись на ідентифікації симптомів підліткової депресії та деструктивних проявах поведінки головного персонажа.

Робота передбачає детальне спостереження за вербальними та невербальними проявами клієнтського запиту, а також оцінку впливу сімейної динаміки на психоемоційний стан підлітка. Студенти вчаться формулювати первинні гіпотези щодо причин виникнення кризи та

визначати необхідні втручання консультанта в умовах високого суїцидального ризику.

Заняття 2. Запропоновано фрагмент фільму «Тринадцять». Під час аналізу фільму студенти мають зосередитися на діагностиці девіантної поведінки та стрімкої соціальної дезадаптації, спричиненої гострою потребою підлітка у приналежності до референтної групи. Необхідне розпізнавання симптомів саморуйнування та адиктивних станів як способів регуляції емоційного болю в умовах розмитих сімейних кордонів. Стратегія втручання в цьому випадку потребує поєднання кризової інтервенції для забезпечення безпеки клієнтки та системної сімейної терапії, спрямованої на трансформацію позиції матері.

Другий блок. Передбачає перегляд, аналіз і обговорення навчальних відео, в яких зображено процес психологічного консультування, здійсненого представниками різних напрямків.

Заняття 3. Відео 1. Три підходи до психотерапії: Карл Роджерс консультує Глорію. Студенти аналізують класичну сесію відомого вченого, фокусуючись на практичній реалізації клієнт-центрованого підходу в роботі. Основна увага приділяється відстеженню базових терапевтичних умов: емпатійного слухання, безумовного прийняття та конгруентності консультанта.

Студенти вчаться ідентифікувати техніки вербалізації почуттів і створення безпечного простору, які спонукають клієнтку до самодослідження та прийняття відповідальності за власні рішення без директивних порад із боку фахівця.

Заняття 4. Відео 2. Три підходи до психотерапії: Фріц Перлз консультує Глорію. Під час аналізу запропонованої сесії студенти фокусуються на практичному втіленні принципів гештальт-терапії, зокрема на роботі в модальності «тут і зараз». Особлива увага приділяється ідентифікації директивних технік: фрустрації клієнтки, виявленню невербальних суперечностей та інтеграції полярностей через «порожній стілець». Студенти вчаться відстежувати, як консультант провокує клієнтку на перехід від зовнішньої підтримки до опертя на власні ресурси, та аналізують специфіку формування терапевтичного контакту через конфронтацію з маніпулятивними проявами поведінки.

Заняття 5. Відео 3. Три підходи до психотерапії: Альберт Елліс консультує Глорію. Під час аналізу даної сесії студенти фокусуються на практичному застосуванні раціонально-емоційної поведінкової терапії. Основна увага приділяється ідентифікації ірраціональних переконань клієнтки та процесу їх активного спростування з боку консультанта. Студенти вчаться відстежувати логіку переходу від самозвинувачення до

раціонального прийняття дійсності, аналізуючи директивний стиль взаємодії та техніки когнітивної реструктуризації, спрямовані на зміну деструктивних емоційних реакцій клієнта.

Третій блок. Передбачає перегляд, аналіз і обговорення навчальних відеоматеріалів, які зображають цілісний процес здійснення роботи консультанта з клієнтом, у різних випадках.

Заняття 6. Фрагмент із фільму «Шосте відчуття». Студенти аналізують специфіку побудови терапевтичного альянсу та динаміку консультативного процесу на прикладі роботи дитячого психолога Малкольма Кроу з хлопчиком Коулом Сіром. Основна увага приділяється технікам встановлення довіри в роботі з дитячою травмою та вмінню консультанта виходити за межі стандартних діагностичних кліше для розуміння внутрішнього світу клієнта. Студенти вчаться відстежувати послідовність подолання страху та ізоляції, аналізуючи перехід від пасивного спостереження до активної співпраці, що зрештою веде до інтеграції травматичного досвіду й особистісного зцілення обох учасників взаємодії.

Заняття 7. Фрагмент із фільму «Розумник Уїл Хантінг». Студенти аналізують специфіку формування терапевтичного альянсу між психотерапевтом Шоном Мегвайром і молодим хлопцем Віллом Хантінгом, фокусуючись на подоланні інтелектуального й емоційного опору клієнта. Особлива увага приділяється технікам саморозкриття консультанта та використанню пауз як інструментів створення безпечного простору для опрацювання дитячої травми насильства.

Студенти вчаться відстежувати моменти емоційного прориву (катарсису) та аналізують етичні межі професійної близькості, що дозволяють клієнту перейти від захисної агресії до прийняття власної вразливості та відповідальності за власне майбутнє.

На завершення слід навести міркування про результати апробації даного комплексу практичних занять. Головним результатом проведеної дослідницької роботи студентів стало те, що майбутні психологи в процесі проведення запропонованих практичних занять не лише краще зрозуміли особливості процесу психологічного консультування, його призначення й особливості проведення, а також детальніше з'ясували можливості застосування цих знань у майбутній професійній діяльності. Вони краще опанували теоретичні підходи до психологічного консультування, з якими ознайомилися на лекційних заняттях, у практичній діяльності, яка максимально наближена до повсякденної роботи психолога. Все це забезпечує необхідні умови для формування їхньої професійної компетентності, передусім у сфері психологічного консультування.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє констатувати наступне.

1. Теоретичний аналіз проблеми засвідчив, що в умовах сучасних суспільних викликів традиційні методи викладання потребують доповнення інноваційними практико-орієнтованими підходами. Психологічне консультування вимагає від студента не лише знання алгоритмів, а й сформованої професійної ідентичності, етичної стійкості та здатності працювати в ситуаціях високої невизначеності.

2. Диференціація видів навчальних занять дозволила визначити роль кожного етапу підготовки: якщо лекції закладають концептуальний фундамент, а семінари формують професійну позицію через дискусію, то практичні заняття виступають «ядром» курсу, де відбувається безпосередня трансформація знань у навички. Окремо виділено специфіку лабораторних занять як інструменту об'єктивного мікроаналізу консультативної взаємодії.

3. Розроблений комплекс практичних занять базується на методології «навчання через спостереження та аналіз». Використання навчальних відеоматеріалів дозволяє безпечно відпрацьовувати діагностичні навички. Порівняльний аналіз роботи класиків забезпечує методичну гнучкість, а вивчення цілісних процесів терапевтичного альянсу формує розуміння динаміки психологічної допомоги.

4. Апробація запропонованого комплексу практичних занять підтвердила, що залучення студентів до активного аналізу реальних і модельованих консультативних ситуацій значно підвищує їхню мотивацію, знижує рівень тривоги перед «першим клієнтом» та сприяє усвідомленому вибору власного стилю майбутньої діяльності.

У майбутньому заплановано апробувати запропонований комплекс практичних занять і впровадити у процес підготовки фахових психологів у ЗВО.

Література

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. К.: Сфера, 1998. 324 с.

2. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю : теорія, методологія, практика : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2017. 315 с.

3. Васківська С. В. Основи психологічного консультування: навч. посіб. К.: Четверта хвиля, 2004. 256 с.

4. Вінтюк Ю. В. Особливості викладання навчального курсу «Сімейне консультування» при підготовці магістрів-психологів. *Вісник науки і освіти*. № 3(21). 2024. С. 568-580.

5. Вінтюк Ю. В. Викладання навчального курсу «Психологічне консультування на кризових лініях» магістрам-психологам. *Наукові записки ЛДУБЖД*. № 1 (3) 2024. С. 36-43.

6. Джойс Ф., Сілз Ш. Навички в гештальт-терапії. Консультування та психотерапія. 2024. К.: Вид-во Ростислава Бурлаки. 528 с.

7. Євдокимова Н. О., Опанасенко Л. А., Іванцова Н. Б. Психологічні основи професійного консультування: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2015. 384 с.

8. Ерфорд Б. 45 основних технік психологічного консультування. К.: Науковий світ, 2024. 590 с.

9. Консультативна психологія : підручник / Булах І. С., Кузьменко В. У., Помиткін Е. О. Вінниця : Нілан, 2014. 484 с.

10. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навч. посіб. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2006.

11. Мухіна Л. М. Психологія консультування : методичні рекомендації для студентів усіх форм навчання. Миколаїв: НУК ім. адмірала Макарова, 2023. 52 с.

12. Осадько О. Ю. Технології психологічного консультування. К.: Ред. загальнопедаг. газ., 2005. 128 с.

13. Основи психологічного консультування (лекційний курс): навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія»./ уклад. Борис Андрійович Якимчук, Ірина Павлівна Якимчук.-Умань: ПП Жовтий О. О., 2013.-204 с.

14. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.

15. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III - IV рівнів акредитації / Р. П. Федоренко, К. І. Шкарлатюк. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 237 с.

16. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: навчальний посібник. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 120 с.

17. Сабліна Н. Психологічне консультування та психотерапія складних запитів. Навчально-терапевтичний посібник. К.: Каравела, 2025. 223 с.

18. Тараніна О. Практикум з консультування. Арт-рішення. К.: Астамір-В, 2025. 88 с.

19. Хомич Г. О., Ткач Р. М. Основи психологічного консультування: Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 152 с.

20. Хорунжий С. М., Лозінська Н. С. Практикум з індивідуального психологічного консультування військовослужбовців, ветеранів та членів їх сімей. К.: ЦУЛ, 2024. 90 с.

21. Цільмак О. М. Плани практичних занять з навчальної дисципліни «Психологічне консультування»: практикум. Одеса: Фенікс, 2021. 102 с.

22. Цимбалюк М. Психологічне консультування та корекція. Модульно рейтинговий курс: навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2005. 269 с.

References

1. Aivi, A. (1998). *Tsilespriamovane interviiuvannia i konsultuvannia: spryiannia rozvytku kliienta* [Intentional interviewing and counseling: Facilitating client development]. Kyiv: Sfera. 324 p.

2. Afanasieva, N. Ye. (2017). *Psykhologichne konsultuvannia fakhivtsiv ekstremalnoho profiliu: teoriia, metodohiia, praktyka* [Psychological counseling of extreme profile specialists: theory, methodology, practice] (Monograph). Kharkiv: NUTSZU. 315 p.

3. Vaskivska, S. V. (2004). *Osnovy psykholohichnoho konsultuvannia* [Fundamentals of psychological counseling]. Kyiv: Chetverta khvyliia. 256 p.
4. Vintiuk, Yu. V. (2024). Osoblyvosti vykladannia navchalnoho kursu «Simeine konsultuvannia» pry pidhotovtsi mahistriv-psykholohiv [Peculiarities of teaching the training course "Family Counseling" in the preparation of masters in psychology]. *Visnyk nauky i osvity*, (3(21)), 568-580.
5. Vintiuk, Yu. V. (2024). Vykladannia navchalnoho kursu «Psykhologichne konsultuvannia na kryzovykh liniiah» mahistram-psykholoham [Teaching the training course "Psychological counseling on crisis lines" to masters in psychology]. *Naukovi zapysky LDUBZHD*, (1(3)), 36-43.
6. Dzhois, F., Silz, Sh. (2024). *Navychky v heshtalt-terapii. Konsultuvannia ta psykhoterapiia* [Skills in Gestalt Therapy: Counseling and Psychotherapy]. Kyiv: Vyd-vo Rostyslava Burlaky. 528 p.
7. Yevdokymova, N. O., Opanasenko, L. A., & Ivantsova, N. B. (2015). *Psykholohichni osnovy profesiinoho konsultuvannia* [Psychological foundations of professional counseling]. Mykolaiv: Ilion. 384 p.
8. Erford, B. (2024). *45 osnovnykh tekhnik psykholohichnoho konsultuvannia* [45 Techniques Every Counselor Should Know]. Kyiv: Naukovyi svit. 590 p.
9. Bulakh, I. S., Kuzmenko, V. U., Pomytkin, E. O. (2014). *Konsultatyvna psykholohiia* [Counseling Psychology]. Vinnytsia: Nilan. 484 p.
10. Korolchuk, M. S., & Krainiuk, V. M. (2006). *Sotsialno-psykholohichne zabezpechennia diialnosti v zvychainykh ta ekstremalnykh umovakh* [Socio-psychological support of activities in ordinary and extreme conditions]. Kyiv: Elha, Nika-Tsentr. 580 p.
11. Mukhina, L. M. (2023). *Psykholohiia konsultuvannia: metodychni rekomendatsii dlia studentiv usikh form navchannia* [Counseling psychology: Methodological guidelines for students of all forms of education]. Mykolaiv: NUK im. admirala Makarova. 52 p.
12. Osadko, O. Yu. (2005). *Tekhnologii psykholohichnoho konsultuvannia* [Technologies of psychological counseling]. Kyiv: Red. zahalnopedah. haz. 128 p.
13. Yakymchuk, B. A., & Yakymchuk, I. P. (Eds.). (2013). *Osnovy psykholohichnoho konsultuvannia (leksiinyi kurs)* [Fundamentals of psychological counseling (lecture course)]. Uman: PP Zhovtyi O. O. 204 p.
14. Zvarych, I. M., Pank, V. H., Radchuk, V. M. (Eds.). (2014). *Psykholohichne konsultuvannia: teoriia ta praktyka* [Psychological counseling: theory and practice]. Chernivtsi: Ruta. 272 p.
15. Fedorenko, R. P., & Shkarlatiuk, K. I. (2012). *Psykholohichnyi praktykum z konsultuvannia: zmist, pryomy, tekhnologii* [Psychological workshop on counseling: content, techniques, technologies]. Lutsk: Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky. 237 p.
16. Riabko, Yu. V. (2013). *Tekhniki i modeli psykholohichnoho konsultuvannia* [Techniques and models of psychological counseling]. Hlukhiv: RVV HNPU im. O. Dovzhenka. 120 p.
17. Sablina, N. (2025). *Psykholohichne konsultuvannia ta psykhoterapiia skladnykh zapytiv* [Psychological counseling and psychotherapy of complex requests]. Kyiv: Navchalno-terapevtychnyi posibnyk. 223 p.
18. Taranina, O. (2025). *Praktykum z konsultuvannia. Art-rishennia* [Counseling workshop. Art solutions]. Kyiv: Astamir-V. 88 p.
19. Khomych, H. O., Tkach, R. M. (2004). *Osnovy psykholohichnoho konsultuvannia* [Fundamentals of psychological counseling]. Kyiv: MAUP. 152 p.

20. Khorunzhyi, S. M., & Lozinska, N. S. (2024). *Praktykum z individualnoho psykholohichnoho konsultuvannia viiskovosluzhbovtiv, veteraniv ta chleniv yikh simei* [Workshop on individual psychological counseling of military personnel, veterans and their family members]. Kyiv: TSUL. 90 p.

21. Tsilmak, O. M. (2021). *Plany praktychnykh zaniat z navchalnoi dystsypliny «Psykhologichne konsultuvannia»: praktykum* [Plans for practical classes in the discipline "Psychological Counseling": workshop]. Odesa: Feniks. 102 p.

22. Tsymbaliuk, M. (2005). *Psykhologichne konsultuvannia ta korektsiia. Modulno reitynhovi kurs* [Psychological counseling and correction. Module-rating course]. Kyiv: VD «Profesional». 269 p.

Дата першого надходження статті до видання: 12.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.05.2026